

## DELA VSKA

## PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za četrt leta Din 15.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Oglaš: po dogovoru

Oglaš, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbema, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.900

## Boj materializmu!

Če listamo po zgodovini narodov in človeštva, bomo prišli do spoznanja, da ima vsaka doba z ozirom na fundametalne resnice v bistvu iste težave. Ako se razvija družabno in gospodarsko življenje v smeri, ki nasprotuje principom naravnega in pravnega prava, morajo slediti zle posledice. Tisti, ki so nosilci takega protibožnega reda, pridejo sicer na svoj račun. Kopičijo premoženje, ki jim omogoča čisto brezdelno in nesmotreno življenje, ali pa, če delajo, da utešuje njihovo slo po velikem premoženju ali pa, da nasitijo njihov napuh. Vendar pa ne morejo iti tudi preko raznih pojavov. Najbolj učinkovit je pač ta, da postajajo družabne razmere vedno bolj napete, da se prepada med družabnimi sloji vedno bolj več.

Take razmere niso niti prijetne niti zdrave. Zato skuša družba najti pota, da bi likvidirala to stanje. Namen je sicer dober, toda sredstva niso taka, da bi mogla roditi dovoljen uspeh. Nosilci sedanjega družabnega reda hočejo namreč ohraniti sedanje tako zvano posestno stanje in niso pripravljeni na žrtve, saj večje in take žrtve ne, ki bi omogočale zboljšanje sedanjega položaja človeštva. Brez žrtve pa se ni in se tudi ne bo moglo ustvariti kaj trajnega in velikega. Če smo pošteni, moramo priznati, da jih doberšen del nosilcev sedanjega družabnega reda dela tako v dobri veri. Premoženje, ki si ga človek ne pridobi potom lastnega dela, mora kvariti, zlasti otemni spoznanje in s tem povzroča napako mišljenje. To je razumljivo. Nikakor pa ne moremo razumeti, da se postavljajo v službo nosilcev kapitalističnega reda osebe, ki nimajo prav za prav dejanske zveze z njimi, ali pa celo osebe, ki hočejo veljati za propagatorje krščanske miselnosti. Pri tem imamo v mislih dr. Gosarja. Bivši naš tovariš je namreč pričel na univerzi s sociološkimi predavanji. Menili smo, da bo povedal kaj novega, odnosno da bo dognanja modernih, zlasti pa katoliških sociologov strnil v primerno obliko in tako pokazal pot, ki naj vodi do ozdravitve sedanjih razmer. Sicer se bomo podrobneje pečali z njegovimi izjavami, odnosno zmotami na drugem mestu. Tukaj poudarimo le, da se je postavil v presojanju gospodarskih vprašanj popolnoma na materialistično stališče. Zavrgel je delo kot barometer za določevanje delavčevega zaslužka in proglasil, da se mora ravnati zaslužek po ceni izgotovljenega produkta. To je ravno kapitalističen nauk. Danes določajo namreč ceno blagovne borze, ki so najhujše orožje za zasluževanje dela. Dr. Gosar zastopa s tem tezo, da se naj bi na pr. ravnala morala po gospodarstvu in ne narobe. Istotako je zmotna njegova kritika marksizma. Čudimo se, da more priti človek v sedanjih dobi in po tolikih sijajnih delih izrazitih katoliških sociologov, na pr. Hohoff, do tako šablonske kritike, kakršna je bila takole pred 20 ali 30 leti običajna.

Zavedati se moramo, da je mogoče samo en socializem in z njim samo ena pot, ki naj dovede do rešitve socialnih in gospodarskih problemov, namreč tisti, ki zahteva, da postavimo privatno, javno in gospodarsko življenje na takšno podlago, ki bo v popolnem skladu z naravnim in nadnaravnim pravom. Seveda se moramo iskreno vanj poglobiti in ga doživljati. Kajti le v tem slučaju bomo tudi tako močni, da ga bomo oznanjali brez kompromisa. Le na ta način moremo predrugačiti miselnost sedanjih družbe, zlasti pa sužnje sedanjega moderne časa, če pokažemo in dokažemo, da je vir njihovega trpljenja in bede — materializem.

## Klasičen zgled kapitalističnega raia

Gospod Z. Mišić popisuje v ameriškem listu »Amerikanski Srbobran«, ki izhaja v Pittsburghu, z dne 18. dec. 1930 obupne razmere ameriškega proletarijata, ki ga naravnost silijo v boj za golo existenco. Navajamo članek dobesedno po »Pregledu Štampe«, 1931, str. 71/72:

»Nedavno so izprosili 1.000.000 dolarjev za 800.000 brezposelnih delavcev v New Yorku in okolici, od katere vsote pride na vsakega brezposelnega nekaj nad 1 dolar. (V USA je standard delavca 6—7 večji kot pri nas! Op. prev.) V Pittsburghu so pred šestimi tedni začeli odkrito kampanjo hoteč nabrati 1.500.000 dolarjev, pa še danes ni ta vsota nabrana. V Alegeni (državici z glavnim mestom Pittsburgh) je najmanj 500.000 brezposelnih, torej bodo na vsakega prišli 3 dolarji. V Chicagu pa rešujejo to vprašanje kar na račun onih siromašnih delavcev, ki še delajo. Tam so se zbrali veliki delničarji in finančniki in s pomočjo cerkvenih in drugih organizacij ustanovili fond za pomoč brezposelnim v znesku 5.000.000 dolarjev. Sklenili so, da mora vsak zaposlen delavec mesečno za ta fond prispevati eno dnevno plačo.

Ta vsota 5.000.000 dolarjev je razdeljena na razne industrijske stroke. N. pr. delavci v jekleni industriji morajo dati v ta fond 450.000 dol., magacinerji in tipografi 75.000 dolarjev itd. Ves denar, ki se zbere za ta fond, bodo imeli v rokah delničarji, a delavci, ki prispevajo te vsote, ne smejo pri njega razdelitvi nič odločati.

Nedavno so delniške družbe v Jungstownu sklenile, da bodo v tamošnjih tvornicah utrjavale vsakemu delavcu gotovo vsoto za brezposelni fond in ta vsota znaša od 3—20 dolarjev. Ali medtem, ko te človekoljubne družbe utrjavajo svojim delavcem gotovo vsoto od plače za pomoč brezposelnim, ne marajo zaposliti brezposelnih delavcev iz Jungstowna, temveč dovažajo iz inozemstva Mehikance, ki delajo za mnogo nižjo plačo. Te družbe so spravile »svoje« milijone na varno, a od revnih delavcev, ki še sami sebe težko vzdržujejo, zahtevajo, da pomagajo onim delavcem, ki so jih ravno te družbe vrgle na cesto...

Predstavniki velekapitala v Filadelfiji se že začnajo v nastopajoči zimbati velike množice brezposelnih. Na nekem sestanku je dejal predsednik neke veletrgovinske firme: »Če ne podvzamemo nobenih korakov za omiljenje sedanjega stanja, in to takoj, nam izza ogla grozi — revolucija!...«

Torej se vidi, da je vrtoglavo in nervozna današnje krize zagrabil tudi kapitaliste in da oni skušajo »ublažiti« to stanje — na račun siromašnih delavcev, ki še imajo delo, dočim so svoje milijone zaklenili v blagajne, svoje nepremični bogastvo pa zavarovali pri inozemskih zavarovalnicah.

Mi moramo nasititi lačne in pomagati onim, ki nimajo življenjske eksistence, ali vsa ta pomoč nikakor ne bo zmanjšala brezposelnosti. Socialna neenakopravnost se ne da ozdraviti z milostjo, temveč moramo poiskati njene vzroke in jih skušati odpraviti. Če ne poiščemo vzrokov brezposelnosti, se bo o prvi priliki nanovo pojavila.

Nedavno je v New Yorku govoril o današnji krizi senator Vilert in ob tej prilik navedel številke nekega finančnika, ki kažejo, da vso trgovino v USA kontrolira samo 200 oseb. Po računu tega finančnika kontrolira 50—60 velikih družb 80% celokupne trgovine USA, a tisoč drugih kompanij samo 20%. Iz tega se vidi, da je 200 ljudi v svojih rokah nakopičilo skoro ves kapital in da tako oni gospodarijo nad USA. To je ono zlo, ki ga je treba odpraviti. A drugo zlo je:

Stalno uvajanje modernih strojev (racionalizacija), ki zamenjujejo delavce. Po neki izjavi Viljema Grina je še 1918. leta porabil en delavec cel dan za produkcijo 40 električnih žarnic. Leto pozneje so iznašli stroj, ki napravi 73.000 žarnic v 24 urah. Vsak tak stroj je izpodrinil in vrgel iz tovarne 992 delavcev. V tovarni brivskih rezil napravi danes 1 delavec dnevno 32.000 rezil, za katera so rabili leta 1913. 500 delavcev.

Moderna tehnika je zrevolucionirala ameriško industrijo in zdaj je prišla vrsta na grafičarje, ki jih stroj meče na ulico. Iznašli so vse stroje. En se imenuje »Teletajpseter«, a drug »fotocomposing« stroj, ki črkostavec sploh ne rabi. Nedavno je govoril na neki skupščini tiskarnarjev v New Yorku Frank S. Genet, lastnik več listov, in ob tej priliki izjavil, da obratujejo v njegovi tiskarni taki stroji že 6 mesecev. Za te stroje rabimo samo strojnika, pa še ta bo kmalu postal odveč.

Današnji stroji v tovarnah čevljev lahko producirajo na leto 700.000.000 parov čevljev, a faktično jih rabijo 320 milijonov parov. Danes se v fabrikah čevljev dela 10 ur dnevno, dasi bi po gornjih podatkih zadostoval pet-urnik ali 30-urni tednik.

Danes je okoli 9.000.000 delavcev (1/3 vsega delavstva USA) brez posla, ali tovarne so vse v obratu, dividende se delijo vsake tri mesece in kapitali ogromno naraščajo. In četudi bi za gospodarstvo nastopile najboljše prilike, vendar pri današnjih prilikah ne bo sposobno, da zaposli niti 1/3 brezposelnih delavcev.

Z uvedbo prohibicije so zaprli vse pivovarne in tvornice spirituoza in pri tem je izgubilo delo 1.000.000 delavcev. 30% premogovnikov danes v USA ne obratuje in jih ne bo nikdar več obratovalo. Polovica teh zaprtih premogovnikov je v državi Illinois (mnogo Slovencev, op. prev.) in vedno bolj se uvajajo novi stroji, ki tudi iz odprtih obratov ljudi mečejo na ulico.

Vse to zlo more ozdraviti samo krajši delovni čas in višja delovna mezda, ali to se ne bo doseglo z milostjo. Pri današnjih strojih zadostuje 30-urni tednik in tako bi lahko zaposlili ves proletarijat. Delavci bi z višjo plačo pokupili več produktov, saj predstavljajo delavci največji del prebivalstva.

In če se to ne zgodi, se bo izvršilo ono, česar se boji filadelfska gospoda — če ne v nastopajoči zimi, pa ob drugi priliki. Tako naš rojak Mišić decembra meseca. — Danes se računa v USA že 11.000.000 brezposelnih in mesečno narašča za nove milijone, ter je že preko račila 1/3 vsega delavstva v USA. Torej vsak tretji brezposeln, živeč na račun prvih dveh. Ker »demokratska« država trdi, da se ne spodobi vladi podpirati državljanov ter da je to »zadeva karitativnih družtev«.

»Jugosl. Lloyd« z dne 28. jan. t. l. poroča, da namerava rdeči križ v USA zbrati vsoto 8.000.000 dolarjev in da je to komaj kaplja vode v morje glada... Vsi dosedanj prispevki karitativnih društev še od daleč ne odgovarjajo potrebi brezposelnih, tako da je poseben odbor poslovnih ljudi, ki se interesira za gibanje brezposelnosti, prišel do zaključka, da se privatnim potom v tem pogledu ne da storiti nič resnega. In je zahteval od newyorške mestne uprave 8.000.000 dolarjev, da pomaga nagim in lačnim...

In na drugi strani? Gospodarji modernih sužnje? 496 dolarskih milijonarjev, Ford poseduje 1.200.000.000 dolarjev, Rockefeller 600.000.000, Mellon 250.000.000 itd., ljudje, ki so bili pred 50 leti mogoče nemaniči. Samo »Oillo« je imela 1928/29. leta 269.000.000, 1929/30

pa 286.000.000 dolarjev čistega dobička (krizal). — Vprašam vas, če je sploh mogoče po kakem naravnem ali krščanskem zakonu dovoljeno pridobiti toliko milijonov. In odkod? Ali ne vse skoraj do zadnjega iz dela proletarijata? Zato so pa med njim tudi tako rajske razmere. Mezdni minimum (kar pa še ni pravica!) bi bil 1900—2000 dolarjev letno (110.000 dinarjev) in faktična mezda 800—1200 dolarjev. Večina delavstva, t. j. 28.000.000 delavstva zasluži 15—25 dolarjev tedensko in še mnogo manj, med njimi je veliko milijonov poljskih delavcev, ki prejema le 35 dolarjev mesečno. Usoda brezposelnih je strašna. V resnici so danes plače 1/2 manjše, ker se dela le tri dni povprečno na teden in še za brezposelne. »Delavski razred je skoro brez posesti in poseduje le 2% celotnega narodnega premoženja, in to je, prosim, 90% prebivalstva. Pač pa poseduje 1% prebivalstva na drugi strani 60% nar. premoženja. To so številke, to so dejstva.

To je produkt kapitalizma, to je delež tiste od Smitha navite ure, katere čas danes poteka. Kapitalizem, ki bazira na profitu, ki je s krščanskega in marxističnega vidika vnebovpijoč greh, ni več zmožen dati dela in nasititi večino prebivalstva kljub obstoječemu ogromnemu bogastvu. Dobro se zaveda tega filadelfska gospoda in zato se boji.

V isti številki »Jug. Lloyd« stoji: »Pomanjkanje delovne sile (v Rusiji, op. prev.) predstavlja veliko poteškočo za realizacijo petletnega načrta. Manjka ne samo kot dozaj kvalif. delavcev in nameštencev, temveč tudi 2.000.000 delavcev, ki jih rabijo za tekoče leto...« In to v državi, kjer je prebivalstvo naraslo od 1925. l. za 21.000.000 in letno narašča za 3.500.000. Pri nas pa abortiramo, operiramo s preventivnimi sredstvi itd. in še milijoni brez posla. Kapitalizem je za nas smrt, verska, moralna, gospodarska poguba. Vprašanje je, ali jo bomo preživeli in zaživi v novo življenje, ali pa bomo z njim vred poginili.

Sveti so gospodarski zakoni, sveti in nespremenljivi. In le malo jih je, ki jih zaznajo. Kdor jih krši, greši in muče. Vnanju teh naravnih kažipotov ne ubeži. Res, »neki čuden zmagovit red je v naravi, na svetu in med ljudmi; ničesar ni mogoče napraviti zoper sočloveka in zoper življenje, ne da bi bil človek kaznovan.« Feše.

## Tako bi moralo biti tudi pri nas

V Duisburgu, centru težke kovinske industrije v Nemčiji, je vsak šesti delavec brez dela. Isto je skoraj v celi Nemčiji. Kljub temu pa je krščanska strokovna organizacija kovinarjev Nemčije porasla v letu 1930. od 124.129 članov na 126.500, to je za 2371 članov.

To je znak, da se nemški kovinarji, kakor tudi ostalo delavstvo, zavedajo važnosti strokovnih organizacij, katere rešujejo in največ doprinašajo k rešitvi gospodarske krize v Nemčiji.

Pri nas je pa ravno nasprotno. Takoj, ko kje nastopi kriza, pade zaupanje v organizacijo, kar je znak, da še nismo dozoreli za pravo strokovno delo. Kakor nemški tovariši, bi se morali tudi mi zavedati, da so strokovne organizacije važen faktor in regulator v gospodarskem življenju, samo treba jim je dati moči in veljave. To pa je mogoče le na ta način, da se vsi do zadnjega organiziramo. Posnemajmo v tem oziru nemške kovinarje.

Tudi v znamenju krize. Zadno soboto je Woschnaggova tovarna zopet odpustila precejšnje število delavcev. Kakšna brezposelnost vlada sedaj med tukajšnjim delavstvom, kaže dejstvo, da zaposluje sedaj tovarna komaj 200 delavcev, dočim jih je bilo pred redukcijami uslužbenih čez 500!

# Jugoslovanska strokovna zveza

## Viničarski vestnik

### Obupni položaj viničarjev

Med tiste delavske sloje, kateri so po gospodarski, predvsem pa po socialni krizi najbolj prizadeti, pridemo kot prvi v poštevinariji. Brezposelnost vsako leto, ki traja redno od jeseni do spomladi, 4 do 5 mesecev, nam je celo poklicna in že tako lastna, da bržkone ne bi mogli več biti brez nje. Naše delo in zaslužek sta torej sezonska. Kakor se začne probujati narava in se razvijati vedno bolj naprej preko cvetoče pomladi čez bujno poletje tja do dozorele jeseni, tako vzporedno gre tudi viničarjevo poklicno življenje. Prvi spomladanski solnčni žarki že privabijo viničarja obrezovati trte. Ko začne zemlja duhteti in padati jutranja rosa, se začne težka in žuljava prva kop. V času junija in julija, ko je rast in razvoj vinogradov na svojem višku, ko pravimo, da je baš takrat najbolj odločilen čas, kolika bo trgatega v jeseni, tedaj stoji tudi vsak viničar na vrhuncu svojega trpljenja. Najtežjega dela ima vsepovsod čez glavo, znoj mu zuliha oči, v rame in hrbet ga skeli, toda on ne odneha, ampak vztraja do končnega dela, ker mu tako velela že njemu prirojena marljivost, ljubezen do gorice in zvestoba do gospodarja. Ko pa spet narava zaspi in se skriva pod zimsko odejo, tedaj bi bilo komaj, da bi tudi premnogi viničar s svojo družino zaspal. Sedaj pa tako životari, zaslužka nobenega nima, tam, kjer so ga poleti klicali in kjer je delal, se mu zdi, da ga zelo neradi vidijo če pride; živeža, tudi najbolj skromnega, mu že manjka. Ogrel bi si vsaj sobo, pa drv primanjkuje. Tako samozdihuje, mrko zre v svet skozi ledeno okno, upa in čaka, kdaj bo konec zime, ker je tako že navajen. Otroci so mu bos, morajo pa v šolo. Čevljar, počakaj; ko zaslužimo, pa vse poplačamo. Trgovca za žajfo, moko, sol in petrolej, potrpi enako, kokiši nič ne nesejo, pomoči ni nobene, živi pa ne moremo v zemljo. Skotila bo kravica, dobil bom za tele, poleti vzredim zraven še eno prase, vse bom prodal in poplačal vsaj najhujše dolgov. Žena je od boleznih že boljša, malčki še ne, če ne bo nič hujšega in da se prikopamo še do spomladi, bomo zopet zastavili motiko in koš, bomo spet kaj zaslužili in se nekako prerivali skozi to beraško življenje. Takšen je položaj pretežne večine našega viničarskega ljudstva za sedanjost in tak je naš gospodarski program za prihodnost. Kdor bi trdil drugače, ta viničarskega položaja danes ne pozna, ali pa ga gleda le enostransko. Stotine viničarskih družin se mora že sedaj živiti na račun zaslužka, ki bo še komaj za par mesecev. Da si ohranijo le golo življenje, to je, da od bede naravnost ne poginejo, morajo prisilno bresti iz enih dolgov v druge, iz starih v nove. Tako bodo, ko se delo odpre, celo leto delali za sam dolg, bodisi kmetu ali trgovcu. Ob koncu leta pa bodo zopet na istem stališču, kakor so sedaj. Kako naj si tak viničar odpomore iz večne revščine, katera ga spremlja leto za letom ali od rojstva do groba. Premnogim pa obupni položaj viničarja celo prav pride, da ga še lažje izkoristijo, vedoč, da je prisiljen delati za kakršnokoli plačilo.

O resnični viničarski misliji morejo najzgovornejši pričati knjige dolžnikov med nami živečih trgovcev. Tak trgovec celo dostikrat tvega svoj lasten obstoje samo radi prevelikega števila dolžnih konzumentov. Znan je slučaj, da je radi dolga 25 Din pri trgovcu bilo viničarju zarubljeno edino prase, ki ga je imel. Viničar je bil holan celo leto, otrocičev ima pet, žena pa nikakor ni zmogla, da bi sama prislužila vse in niti teh 25 Din ni zmogla in ni znala nikjer dobiti. Ali ni to več kakor obupno? Temu podobnih slučajev je vse polno. Nam viničarjem se tudi takrat, ko še ni bilo svetovne gospodarske krize, ni godilo prav nič boljše, če ne celo hujše, kakor pa se nam godi danes. Glavni vzrok tako slabim razmeram in tolikemu ubožanju viničarjev je velika socialna kriza, povzročena pri nas po izrodkih sebičnosti kapitalizma, kateri objema že vse sloje človeštva in katerega edino stremiljenje je samo profit od vsega in z vseni sredstvi v korist le tistemu, ki poseduje, tisti pa, ki dela in prav za prav vse dobrine iz narave dviga in ustvarja, pa naj gleda čez prste, če se ne more zadovo-

ljiti z običajno nekako odškodnino v obliki malenkostne plačice, na katero naj čaka potem mesece, če ne celo leto in da še nazadnje skoraj nič ne dobi. Viničar, kmetijski delavec, bodi v pretežni večini le subjekt z dolžnostmi dela, nikakor pa ne kot človek s pravicami do dostojnega življenja in do sadov svojega dela, priznanih vsaj po pravičnem primerem zaslužku. Zato padamo in propadamo in tako moramo propasti vsi skupaj, če bo šlo tako naprej. Le v vzajemnosti predvsem tudi od strani delodajalca do delavca in v krščanskih načelih po zgledu in dejanjih je edina rešitev. Obstoje le vprašanje, kdaj pride ta rešitev.

Marsikomu se bo to zdelo kot pretirano. Žalilob je med nami tudi vse polno takih, ki si zakrivajo obraz pred resnico, zato, ker njim je neugodna. Iz takega stališča taki, tudi vsak glas delavskih trpinov in vsako zahtevo po pravičnosti ter vse, kar je v zvezi z delavskimi interesi za izboljšanje položaja, enostavno imenujejo za »boljševizem«. Vseh takih očitkov se mi prav nič ne ustrašimo in bomo povedali resnico povsod in vsakomur. Drugi bo gotovo pripomnil: Saj zato imamo viničarje, da nam vinograde in drugo obdelujejo, saj je to vendar tudi viničarjeva dolžnost. Če pa njim tudi pozimi nimamo dati stalnega zaslužka, to so pa zakoni narave, katerih se sploh ne more spreminjati. — Vse prav, toda le do gotove meje. Za kmetovalca, oziroma za vsakega obdelovalca zemlje, je zakon narave resnično tak, ako hoče pozimi kaj jesti, mora poleti zato trdo delati in skrbeti. Kdor je pri tem bolj spreten in marljiv, več ima. Pa vsa ta množica viničarjev, katera prihaja sedaj tukaj v poštevinariji, je tudi garala kot črna živina, vstajala pred jutranjim svitom in je delala počivati le pozno v noč. Vsi ti so enako kopali, so škropili, na svojih hrbtih iz grabe na hrib tovorili vodo, so želi, kosili, mlatili, sadje, grozdje in druge pridelke spravljali. Največ so trpeli in delali v korist drugih in svojih gospodarjev za majhno plačico, katera niti takrat ni zadostovala za preživljanje, kaj šele, da bi se moglo prihraniti za zimo. So nekateri kmetje in vinogradniki, katerih viničarji so od njihovih pravičnih dajatev in plačila za delo, ki ga vrše poleti, tudi za zimo dovoljno preskrbljeni. Tako je tudi edino prav in čisto po zakonu narave, ako se že hoče kdo opirati na to. Kdor poleti ne more biti brez viničarja, je istemu dolžan nuditi pogoje za življenje tudi takrat, ko ga trenutno ne rabi. Ni še to dovolj, da je samo viničar v koči, tudi živeti mora, imeti mora obleko in vse potrebno za vzdrževanje družine. Kjer pa tega kljub vsej delavnosti in varčnosti ni mogoče doseči, tam je potem gotovo nekaj nepravilnega. Nekdo nosi krivdo za to in s tem tudi vso odgovornost nastalih posledic, ki prihajajo od prevelikega izžemanja in izkoriščanja.

Beda viničarjev je tudi velika rakana na našem celokupnem narodnem telesu in sega s svojimi posledicami zelo globoko v vse panoge našega gospodarskega in socialnega življenja. Ni prizadet po prevelikem izkoriščanju le viničar, ampak z njim vred tudi vsak tisti, za katerega pride kjerkoli viničar v poštevinariji, bodisi kot konzument ali drugače. Namera gotovih vinogradnikov, ki so sedaj začeli celo delati na tem, da bi spomladi zaslužek viničarjev še znižali, ne bo zadela samo viničarjev, kakor si doletijo to predstavljajo v svoji kratkovidnosti in negospodarnosti, ampak bo prizadeta s tem tudi celota in v nji tudi vinogradniki sami. Čim manjše bodo plače delavstva, tem manjša bo njegova kupna moč, tem večja bo beda in silnejša bo gospodarska kriza. Lahko imate potem polne kleti in polne žitnice, ako jih hočete izprazniti, boste morali dati zastonj, ali pa sami vse popiti in pojesti, ker delavec, bodisi da je to viničar ali tisti, ki kupuje prav vse, bo brez beliča, da bi si kupil vsaj najpotrebnejše. Če bo trgovec v takih razmerah dajal blago tudi pol zastonj, siromaki, kot se navadno nazivlje nas viničarje, tudi tako ne bomo mogli kupiti prav ničesar. Dosedaj se v prilog viničarjev skoraj nikjer ni izvajal viničarski red, kateri itak določa nekak najmanjši in zakoniti minimum vseh viničarjevih prejemkov in že čujemo glasove o znižanju zaslužka. Vsi

viničarji smatramo vsako tako znižanje za krivično. Zato, ker takrat, ko še ni bilo skoraj nobene krize, ne vinske in ne splošno gospodarske, nasprotno nismo dočakali nobenega povišanja zaslužka. Nobenega znižanja plač in zaslužka ne moremo dopustiti, ker bolj nizke plače, kakor že so, sploh biti ne morejo. Ako se naj te plače imenujejo sploh delavska plača, namesto darilo beraču. Merodajni činitelji in naši narodni gospodarji si bodo morali obstoječo bedo viničarjev bližje pogledati in storiti potrebne ukrepe v zaščito viničarjev pred prevelikim izkoriščanjem in da se viničarski stan, kot glavna delovna sila vseh naših vinogradnih krajev in kot podstavek, na katerem stoji tukaj steber kmetstva, popolnoma ne upropasti.

## Rudarji

### Rudarji združeni za svoje pravice

Ko so rudarske strokovne organizacije zaznale za razpis volitev zaupnikov v 2. rudarsko skupino za dan 15. februarja, so se zbrali njihovi predstavniki k skupnemu posvetovanju in se vsestransko pogovorili, kaj storiti za dobrobit delavstva.

Predstavniki strokovnega pokreta so, uvidevajoč potrebo skupnosti, v petek 6. februarja sestavili skupno listo, kateri nosi ime »Združena kandidatska lista strokovnih organizacij in druge rudarske skupine«.

Vsaka teh je postavila za kandidate svoje najboljše moške, ki imajo voljo in sposobnost zastopati delavstvo. Od vas rudarjev samih pa bo odvisno, kako pomujete skupnost. Dostikrat se slišijo besede, zakaj se delavstvo ne združi vsaj v potrebnih momentih. Sedaj so vam dali priliko vaši predstavniki, da boste s temi volitvami pokazali, ali ste za skupnost ali ne. Te volitve bodo za vas rudarje preizkušnja, ali resno mislite, da se da s skupnostjo kaj ustvariti. Če to sedaj ne bo slučaj, so bile vaše besede le prazen nič. Naše krščansko delavstvo v našem revirju pozivljemo, da se volitev udeleži do zadnjega moža.

Istotako volite vsak na svojem obratu skupno listo in to po vrstnem redu imen, ki so označeni na listah. Na vsakega bomo pazili, ali se je volitev udeležil ali ne.

Apeliramo pa tudi na ostalo delavstvo, da se volitev kompaktno udeleži. Pred nami, rudarji, so resni časi. Vse, kar se bo godilo v naš kvar, bodo morali s svojim posredovanjem odpravljati le zaupniki. Po zakonu je zaupnik tisti, ki ima pravo vršiti intervencije in drugo, kar je potrebno za delavstvo. Rudarji, ki to uvidite, ne bodite malomarni za svoje pravice, ne godrnajte potem, ko bo prepozno, ampak naj sedaj vsak stori svojo dolžnost, ko mu je dana prilika. Kdor bo ostal doma, je zadovoljen s tem, kar je. Vsak nezavednež je zaveznik kapitalistov, ki mu ne dajo pravega človeškega življenja. Pokažite, da se zavedate za obstanek sebe in družine!

## Električni uslužbenci

Zirovnica, V nedeljo 8. t. m. je imela naša strokovna skupina svoj redni letni občni zbor. Kljub temu, da so naši člani radi montiranja novih vodov razdeljeni daleč naokrog, je bila, udeležba zelo povoljna. Iz poročil odbora je bilo razvidno, da je organizacija v organizatoričnem kakor poslovnem oziru na mestu. Omeniti moramo, da je zlasti blagajniško poslovanje naše skupine v najlepšem redu. Zaslugo ima tovariš Sepee. Staremu odboru je bil predlagan in soglasno odobren absolutorij.

Pri volitvah novega odbora je bil izvoljen z majhno spremembo stari odbor s predsednikom tov. Kajdičem, tajnikom Zupanom in blagajnikom Sepeem na čelu. Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o zadevi starostnega zavarovanja za uslužbence KDE. Tov. centralni tajnik nam je obrazložil vzroke, zbog katerih se je izvedba zavarovanja nekoliko zavlekla. Po vsej verjetnosti bodo vse predpriprave do konca meseca februarja izvršene, na kar se bo zavarovanje pričelo izvajati. S tem zavarovanjem bo uslužbenstvo KDE mnogo pridobilo, ker bo preskrbljeno z znatnimi pokojninami za slučaj starosti in omenjenosti, četudi bo moralo k temu samo nekaj žrtvovati. Z izvedbo tega zavarovanja pa uslužbenci KDE še ne bodo vsega dosegli. Pred nami stoji še mnogo neresenih vprašanj, zlasti bo treba stremeti, da se naše službene razmere uredi pragmatično. Zelo pogrešamo tudi obratnega delovnega reda, ki bi določal službene odnose med uslužbenstvom in podjetjem, ali bolje rečeno, ki bi odredil dolžnosti in pravice uslužbenstva. Da pa nam bo mogoče v tem pravcu tudi v resnici kaj doseči, pa je naloga nas vseh, da izločimo najpreje iz sebe vse, kar bi nas oviralo pri enotnem, poštenem in nesebičnem delu. Organizacija ne sme biti v službi posameznika, ampak v službi interesov vsega uslužbenstva brez razlike.

## Papirničarji

### Redukcije delavstva v Združenih papirnicah.

Skoraj bo preteklo eno leto, kar je bilo v obratu Vevče radi ustavitve stroja za rotacijski papir reduciranih 140 delavcev in delavci Z vsestranskim prizadevanjem organizacije papirniškega delavstva so se tedaj preprečile hujše posledice za delavstvo. Delavstvo je bilo z majhnimi izjemami po par tednih zopet na delu. Celo leto je imelo delavstvo polne roke dela, da je mogla tovarna zadostiti vsem naročilom. Sedaj, skoraj ob obletnici pa je nad delavstvo prišlo zopet nekaj nepričakovane in še manj zaželjene. Vodstvo tovarne je namreč delavstvu sporočilo, da namerava odpustiti v obratu Vevče okrog 50 delavcev in delavk, kateri so vsled racionalizacije obrata postali odvisni v tovarni. Da pa ta odpuščena ne bi izgledala tako nesocialno, je podjetje sklenilo, da bodo odpušteni prejeli nekaj pokojnine od podjetja. Ta pokojnina bo znašala 10 do 40% zadnje delavčeve plače, ali 3—5000 Din letno za posameznika. V poštevinariji bodo prišli večinoma že nad 65 let stari moški in ženske. Ti so prav gotovo pokojnino tudi pošteno zaslužili, le žal, da bo ta pokojnina tako majhna, da ne bo zadostovala niti za najskromnejše preživljanje. Precejšen del med temi reduciranci je tudi takih, ki morajo poleg sebe vzdrževati tudi žene in svoje. Ti bodo s to pokojnino dobesedno stradali. Delavstvo Združenih papirnic ima tudi svoj podporni fond, iz katerega bo moralo vsaj najpotrebnejšim nuditi kake podpore.

Tudi ostalemu papirniškemu delavstvu se zadnje čase nič dobrega ne obeta. Radi pomanjkanja naročil obstoja nevarnost, da se bo pri nekaterih delih skrajšal delovni čas na 40 ur ali 5 dni v tednu. S skrajšanjem delovnega časa bi se preprečile nadaljnje redukcije delavstva. Delavstvo bi skrajšanje delovnega časa z veseljem sprejelo, če pri tem ne bi bilo prikrajšano pri zaslužku. Delavske plače komaj zadostujejo za skromno preživljanje, zato je njihova eksistenca nujno odvisna od vsakdanjega zaslužka.

V obratu Gorikane je bilo za soboto 7. t. m. odpuščenih 80 delavcev in delavk. Tudi te redukcije se nanašajo na pomanjkanje naročil. Na intervencijo organizacije in zaupnikov je podjetje pristalo na to, da v delu pridržijo vsaj najpotrebnejše. Odljubilo je tudi, da bo, čim bodo dane možnosti zopetnega obratovanja, odpuščene sprejelo nazaj v delo. V torkel je izmed 80 odpuščenih 30 zopet pričelo delati. Sprejeti so pa v delo kot dninarji pri raznih delih v tovarni. Prav je in hvaležni smo podjetju, da uvideva težak položaj reduciranega delavstva sedaj sredi najhujše zime. Prav pa ni, da je te delavce dva dni potem, ko jih je odpustilo, vodstvo sprejelo v delo kot dninarje z vsakodnevno razvezo službenega razmerja. Tako postopanje podjetja vzbuja v delavstvu sumnjo, da gre vse to po gotovih načrtih, zlasti ker je obratno vodstvo že v soboto moralo prav tako vedeti, da bo za gotovi čas lahko zaposlilo gotovo število delavcev, kakor je to vedelo dva dni pozneje, ko je odpuščene sprejelo nazaj v delo kot dninarje. V tem pogledu bi želeli drugačnega postopanja.

## Opekarsko delavstvo

Vrhnika, V nedeljo 8. februarja smo imeli opekarski delavci občni zbor svoje strokovne organizacije. Udeležba zavednega članstva nam je pokazala pravo sliko naše moči, ki se vidi v naši skupnosti. Občni zbor je otvoril predsednik tov. Uršič Ivan in uvodoma pozdravil tovariše in jih navduševal k nadaljnjemu delu. Po poročilih odbornikov je povzel besedo zastopnik JSZ tov. Rozman, ki nam je v svojem govoru pokazal pot, po kateri naj gre delavec t. j. v organizaciji. Gledati moramo tudi v svet in se zanimati za vse važne dogodke, ki so za nas važni. — Pri volitvah odbora je bil izvoljen soglasno stari odbor s tov. Uršičem na čelu kot predsednikom. V očigled dejstvu, da smo pred volitvami obratnih zaupnikov t. j. naših zakonitih zastopnikov pred podjetnikom, smo prejeli vse potrebne sklepe, da pridemo do svojih delavskih zastopnikov. Odbor skupine opekarskega delavstva bo vložil kandidatsko listo, ki bo po vsej verjetnosti edina, saj je vse zavedno delavstvo organizirano v njej. Par nezavednežev, ki so že od nekdaj proti nam, ker pač »morajo« biti, nam pa ne bodo napravili takega presenečenja. Misli si, kako pohujšanje je pri nas: »ceglar« se je organiziral, to ne gre vsem v glavo, pa se bodo morali privaditi, če prav se je neki, ki mu je treba reči gospod, izrazil, da so sedaj od opekarnarje spravili stran že vse »ta hude« in bo sedaj mir. Ob tej priliki naj reče: »zopet: hočete nas razbiti. Da bi uspeli, mečete delavstvo na cesto. Pa ne boste dosegli svojega namena, ker se delavec zaveda, da mu je potreba krušna organizacija, da ga pozna tudi v času brezposelnosti.

Opekarna Jelovšek je ustavila za 14 dni svoj obrat na žagi in opekarni. Preteklo soboto so prejeli delavci tozadevno obvestilo na listkih v plačilnih kuvertah. S tem obvestilom je za podjetje stvar rešena, za delavca pa ni. Vsi ve-

mo, kako se da živeti za plačo, katera je bila pred par meseci še znižana. Sredi zime delavca postaviti na cesto, je vnebovpijoča krivica. Tovariši, bodimo uverjeni, da pridejo še boljši časi, in glejmo, da bomo nanje pripravljeni.

## Usnjarji

**Vrhnika.** V nedeljo 8. februarja se je vršil sestanek usnarskega delavstva, na katerem smo določili kandidate za volitve obratnih zaupnikov v podjetju Pollak. Uvodoma je predsednik pojasnil namen sestanka in poudaril važnost zakonito izvoljenih zastopnikov delavstva — obratnih zaupnikov. Soglasno postavljena lista strokovno organiziranega delavstva bo po vsej verjetnosti edina lista. — V Pollakovi tovarni se vrše nadaljne redukcije delavstva in se pošilja ljudi na brezplačni dopust. — Delavstvo vedno bolj vidi pot, po kateri bi moralo korakati t. j. pot skupnosti v organizaciji. Tudi tisti, ki so svoječasno zapustili vrste organiziranih, se oglašajo in gledajo na to, da bi svojo zmoto popravili. Delavstvo mora biti vedno pripravljeno na borbo za svoje pravice.

## Zasebni nameščenci

Pri volitvah v disciplinarno sodišče nameščenstva OUZD v Ljubljani so dobili kandidatje naše organizacije 32 glasov, kandidatje rdečo-rumene koalicije pa 82, nekaj glasov razcepljenih.

## Tekstilno delavstvo

**St. Vid nad Ljubljano.** Dne 25. januarja se je vršil redni letni občni zbor strokovne skupine tekstilnega delavstva tovarne Stora. Zelja dotedanega odbora je bila, da naj bi se organizacija razpustila, ker ni zmogla svojega obstoja. Pokazalo pa se je, da je organizacija življenja zmogla, samo da ji manjka pravega vodstva. Res je, da tudi med delavstvom prave delavske zavesti zelo primanjkuje in da je zato večkrat uspešno delo skoro onemogočeno. Res pa je, da tudi delo odbora ni v nobenem oziru odgovarjalo dejanskim potrebam delavstva, radi česar je delavstvo z dneva v dan bolj izgubljalo zaupanje in vero v organizacijo. Odborova poročila je na obnem zboru podal predsednik tov. Krenžar, ki je zastopal tudi tajnico in blagajničarko, kateri nista smatrali za potrebno, da se obnega zbora udeležita. Iz vseh poročil pa je odmevala absolutna nezmožnost in brezbrzičnost odbora, kar je tudi vzrok, da je organizacija ponovno stala pred razpadom. Zavedne članice pa se nikakor ne strinjajo s tem, da bi se organizacija razšla, ampak jo hočejo usposobiti za delo, ki ga ima vršiti v korist in zaščito delavstva. Zato so na obnem zboru prisotne članice izvolile nov odbor, in to ne zato, da bi komu kljubovale, ampak zato, ker se zavedajo, da organizacija mora ostati in čuvati delavske interese, ki so danes bolj kot kdaj prejje od vseh strani ogroženi. Novi odbor se zaveda, da bo imel težavno stališče. Boriti se bo moral z notranjimi in zunanji nasprotniki. Vse to pa bo znal premagati le z željno voljo in s poštenim uspešnim delom. Kdor je za interes celokupnega delavstva v »Stori«, ta stoji v združeni moči na braniku svojih pravic in vodi borbo za zboljšanje mižernega položaja, bodo vsa zavedna dekleta brez odlašanja stopile v vrsto organiziranih.

## Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

## Božja ustava

(Nadaljevanje.)

**Četrta zapoved.** Bog zapoveduje človeku, da mora spoštovati očeta in mater. Mora čislati avtoriteto, domovino, vero, tradicijo in sicer, da bo dolgo živel v deželi, katero mu bo dal Bog, njegov Gospod. Vse to je potrebno, da ne bo predčasno končan zaradi nevzdržnih razmer. To je velika resnica, katero potrjuje življenje posameznika in narodov. Resnica, ki se očituje v kulturi, vedi, umetnosti, pa tudi v politiki in gospodarskem redu. Kajti, kakor uspeva drevo le v zemlji, v kateri je pognalo korenine, brez korenin se pa posuši in strohni, tako more uspevati človek kulturno in socialno le v redu, ki je zrastel iz naravnega prava in katerega potrjuje tudi zgodovina. V redu, v katerem je utemeljena na naravnem pravu tudi lastnina, delovni in gospodarski red.

Ce pa hoče človek bodisi iz sla po dobičku (kapitalizem) bodisi iz sla po novotarijah (komunosocializem) ta, na naravnem pravu zrastle in po zgodovini potrjeni družabni in gospodarski red prevreči in ga nadomestiti z novim, ki bazira le na človeški pameti in na od večnega reda neodvisni avtonomiji, ne bo dolgo živel v deželi, katero mu je dal

## Nova pragmatika

Nova službena pragmatika magistratnih uslužbencev — in osebe dohodarstvenega urada.

V doglednem času bo stopila v veljavo nova službena pragmatika, v katere okrilju bodo vsi uslužbenci tudi osebe samostojnih ustanov, kakor elektrarna, plinarna, dohodarstveni urad itd., kar je edino pravilno. Znano je, da so vse te samostojne ustanove in podjetja imela do sedaj za svoje uslužbenice svojo samostojno pragmatiko. Posebno poglavje v pogledu delovnega časa je tvorila taka pragmatika za dohodarstvene uslužbenice, ki vrše zunanjo službo.

Službeni čas za to osebe se je raztegoval dnevno na 11, nočno na 13, ter vsako drugo nedeljo na 24urno službo brez prestanka, tako da je napravil uslužbenec povprečno na mesec 372 ur službe, in to nočne 201, dnevne pa 171 ur.

Ce primerjamo ta službeni čas z magistratnim nižjim osebjem, vidimo, da napravijo dohodar. uslužbenci 160 ur več službe, poleg tega so magistratni uradniki ob nedeljah in praznikih prosti. Kljub temu pa imajo doh. uslužbenici manjše plače.

Zalibog je tudi v novem enotnem osnutku pragmatike predvideno za tiste, ki vrše zunanjo službo, dosedanj delovni čas. Glavna težkoča za izvedbo šuruka bi bila preobremenitev tozadevnih izdatkov, tako trdijo odločujoči faktorji.

Da bi se pa tozadevni pomisleki odstranili in da bi se našlo kritje tudi za to stran, predlagajo uslužbenci sledeče:

V lanskem proračunu so bile uveljavljene nove trošarine. Določeno je bilo tudi, da dobi doh. urad od netto donosa 2% nagrade, dve petini od tega uradništvo, tri petine pa ostalo uslužbenstvo.

Ce bodo v bodoče trošarine ostale neizpremenjene in če bo ostala 2% nagrada, naj bi občinska uprava za to nagrado vzela okrog 20 novih uslužbencev, katerih prejemki bi se krili iz teh 2% netto donosa, ki pridejo sicer kot nagrada v pošte.

S tem bi omili brezposelnost in do kruha bi prišlo 20 družin, ostalim bi se pa olajšal službeni čas.

Vsekakor je predlog uvaževanja vreden, o čemer naj bi občinska uprava pri uveljavljenju enotne pragmatike upoštevala težnjo dohod. uslužbencev.

## Doma in po svetu

**Atentat na Mussolinija** odnosno na kako drugo pomembno fašistično osebnost je nameraval v Rimu izvršiti znani anarhist Mih. Sehirru. Rodom je Italijan iz Sardinije, bil pa je zadnja leta v Ameriki in si tam pridobil državljanstvo. V posesti ameriškega potnega lista se je čutil dovolj varnim in je prišel v Italijo, kjer je v Rimu padel v roke politične fašistične policije, ki ga je stalno opazovala. Pri aretaciji je streljal na policijske agente in dva težko ranil, nato pa si je še sam pognal kroglo v usta. V njegovih kovčgih so našli en peklenski stroj in dve ročni granati. Začela se je obširna akcija, da se izslede tudi pomočniki aretiranca.

**Thomas Tittoni**, bivši italijanski zunanji minister, je umrl zadnjo soboto v Rimu, star 82 let. Bil je eden tistih, ki so sklepali mirne pogodbe. Njegov podpis je pod saint-germainsko mirovno pogodbo. On je bil tudi tisti zunanji minister Italije, ki je pred vsem svetom slovesno obljubil narodnim manjšinam v Italiji, da se bodo njihove narodnostne in kulturne pravice vedno respektirale, kar je podpisal tudi sam kralj Italije. Te obljube je pozneje Mussolini izrečno zaničeval z utemeljitvijo, da fašistična Italija ni vezana na obljube strmoglavljenega liberalnega režima. Stari Tittoni je k vsemu temu molčal in je do pred letom dni bil predsednik senata.

**Izprte 350.000 angleških predilničarjev** še traja. Vlada je ponovno skušala priversti obe stranki vsaj do zasilnega sporazuma. Sam predsednik MacDonald je vodil razgovore, a

niso uspeli. Mnogi se boje, da bo število izprtih v bližnjih dneh še povečalo.

**V Nemčiji so za odpravo brezposelnosti** postavili posebno komisijo strokovnjakov. Komisija nima naloge, da proučuje vzroke brezposelnosti, ampak da stavi stvarne predloge, kako jo odpraviti ali vsaj v čim višji meri omiliti.

**Francija bo dala Nemčiji posojilo**; tako je sklenila te dni francoska vlada. Razgovori o tem posojilu so se že dolgo vršili. Francoska vlada je izjavila svoj pripravljenost pomagati Nemčiji v vsakem pogledu, da se njena gospodarska kapaciteta dvigne.

Tudi v Franciji se začena čutiti svetovna gospodarska kriza. Tako se je znižalo število inozemskih v Franciji zaposlenih delavcev od 3 na 1 milijon, kar znači, da je 2 milijona brezposelnih. Francozi so še vsi zaposleni, ker so prvi na vrsti inozemci.

**Agrarno krizo** vzhodno evropskih držav bo skušala rešiti Francija. Zunanji minister Briand je že razposlal vabila za prvo konferenco in povabil Romunijo, Jugoslavijo, Bolgarijo, Ogrsko in Poljsko. Na tej konferenci naj se reši problem likvidacije starih žitnih zalog teh držav. Tej konferenci bi jih sledilo še več. Druga naj bi proučila vprašanje bodoče organizacije prodaje in razdelitve kmetijskih pridelkov v Evropi. Posebna konferenca pa naj bi zasnovala mednarodno agrarno banko. Ta konferenca se bo vršila meseca marca.

**Tekma v oboroževanju** se je zopet pričela v skoro istem, če ne še večjem obsegu med evropskimi državami kot pred vojno. To je ugotovil lord Cecil v angleškem parlamentu.

## Volitve obratnih zaupnikov

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje je s prvotno odredbo odredilo, da se morajo volitve obratnih zaupnikov izvršiti do konca meseca januarja. Ker je bil ta rok za izvršitev volitev vsekakor prekratek, je Delavska zbornica izposlovala pri Inspekciji dela, da se ta rok podaljša, in sicer do 15. marca. Pravkar pa je bila Inspekcija dela obveščena od ministra za socialno politiko, da se morajo volitve obratnih zaupnikov izvršiti že do konca februarja. Inspekcija dela bo dovolila, da se volitve zaupnikov vršijo tudi v mesecu marcu, toda le v onih obratih, za katere so volitve že sedaj priglašene pri Inspekciji dela. V onih obratih pa, ki volitve do sedaj še niso prijavili Inspekciji dela, se morajo izvršiti po skrajšanem postopku, kakor je razvidno iz navodil Delavske zbornice. Ker je tudi za skrajšani postopek zelo malo časa, je treba urno na delo, da se volitve pravočasno in pravilno izvedejo po vseh obratih. Pri tem je treba paziti, da se bodo volitve izvršile v popolnem skladu s predpisi, da ne bo pozneje kakih pritožb od strani delavstva ali delodajalcev, kar bi utegnili imeti za posledico razveljavljenje volitev.

## Družinske plače v Belgiji

Belgijski parlament je sprejel 4. avg. 1930 zakon, ki določa, da mora biti vsak delodajalec član zavarovalnice, ki izplačuje uslužbenecem doklade za družino. To določilo je veljalo dotlej le za delodajalce, ki so prevzemali dela za državo in ostala javna oblastva.

Vsako podjetje mora torej pripadati določeni zavarovalnici in plačevati prispevke mesečno ali četrtletno. Višina prispevkov se določa z ozirom na število zaposlenih uslužbencev in njihov spol. Prispevki se plačujejo tudi za one dneve, ko ni mogel uslužbenec vršiti svoje službe radi upravičenega vzroka (bolezen, nezgoda, neprostovoljna brezposelnost), ka-

kor tudi za nedelje, zakonite praznike in pod gotovimi pogoji tudi za dneve štrajka.

Prispevek znaša za moško osebo na dan 0.65 franka in za žensko 0.35. Dohodki se smejo uporabljati samo za družinske doklade. Za kritje upravnih stroškov je določen poseben prispevek, ki pa gre v rezervni fond.

Zakon določa sledeče mesečne doklade: za prvega otroka 15 frankov, za drugega 20 frankov, za tretjega 40 frankov, za četrtega 70 frankov, za petega in vsakega naslednjega pa po 100 frankov. Zavarovalnice morejo izplačevati tudi višje doklade, kakor tudi izpreminjati razmerje med dokladami.

Pravico do družinske oziroma socialne plače imajo uslužbenci, ki so zaposleni pri enem ali več delodajalcih najmanj štiri ure na dan ali dvanajst dni na mesec; pod določenimi pogoji pa tudi uslužbenci, ki bivajo pri delodajalcih, ter invalidi in pensionisti.

Denar za doklade je upravičena dvigati le uslužbenčeva žena in sicer se vrši izplačilo mesečno ali četrtletno, ne sme pa pasti na dan, ko se izplačuje delovna mezda.

Doklade se izplačujejo za otroke do konca šolske dobe, najmanj pa do 14 leta. Za one, ki obiskujejo višje šole, je ta doba podaljšana do 18 leta, za delanezmožne radi pohlajenosti pa ni starostne meje.

Zavarovalnice so različne. So primarne, potem za posamezne industrijske panoge, ljudske in splošne. Zavarovalnice imajo tudi razsodišča, ki odločajo v sporih med upravo in upravičenci doklad. Ce teh razsodišč ni, so pristojna obrtna in trgovska sodišča. Ce gre za sporne zneske do 250 frankov, so sklepi teh končno veljavni, pri večjih je pa možen priziv.

V članku »Moderna kuga« smo pokazali, kje je zlo, ki hoče uničiti našo družino, v članku »Družinske plače« smo pokazali rešitev in naše stališče, navedeni primer pa nam pokazuje, kako je belgijska zakonodaja to vprašanje rešila praktično. Podjetniki plačujejo prispevke in sicer vse prispevke. Princip solidarizma je popolnoma upoštevan. Ta primer pa nam tudi kaže, da se da marsikaj in pravilno izvesti pri umevanju socialnih potreb.

Zakon o družinskih dokladah pa tudi dokazuje, da je napačna trditev nasprotnikov družinskih plač, češ, da se opuščajo v vseh modernih državah družinske doklade. To so le domneve, ki so nasprotne družinski eksistenci, odnosno izvirajo od ljudi in organizacij, katerim je družina luksus. V socialistični Avstriji obstojajo družinske doklade v vseh večjih podjetjih, tudi v tistih, v katerih ima socialistično delavstvo večino. V Nemčiji so obstojale že v mirnem času tako zvane izravnalne blagajne, v katere so prispevali delavci in podjetniki in iz katerih so dobivali oženjeni delavci določene doklade. Belgija nam dokazuje, da se mi katoličani premalo brigamo za družinsko vprašanje in za njegovo ugodno rešitev. Končno moramo poudariti še eno dejstvo, da ima pri tako napredni socialni zakonodaji največji delež delavstvo samo in sicer organizirano delavstvo. Kajti le strokovne organizacije so sposobne rešiti tako težka vprašanja, kakor so ravno delavske družinske plače. ant.

## Same besede

Komisija mednarodnega urada dela za proučitev problema brezposelnosti — je po ostrib debatah pripravila poročilo za upravni odbor urada. Najprej se naštevajo vzroki brezposelnosti in za njimi predlagajo ukrepi, ki naj bi se izvršili v svrhu takojšnjega omiljenja in za splošno pobiranje te bolezni kapitalizma — današnjega gospodarskega reda. O delovnem času in plačah pa se delavski zastopniki in podjetniki niso mogli zediniti.

### Vzroki brezposelnosti.

Poročilo jih navaja: 1. Nadprodukcija kmetijskih pridelkov, posebno nekaterih; zlasti so k temu pripomogle ugodne letine in brez ozira na znižano porabno možnost povečana površina posevke. 2. Anarhična produkcija industrije, ki ni v nikakem sorazmerju s povpraševanjem. 3. Pomanjkanje zupanja v gospodarskem svetu, kar povzroča slabo cirkulacijo kapitala. 4. Padec cene srebra in temu sledeči padec valute držav, ki imajo srebrno denarno podlago. 5. Previsoki produktivni stroški in nemir v mednarodni trgovini, ki je nastala z novimi industrijskimi centri in umetnim oviranjem mednarodne trgovine, in 6. politične zapreke, ki zabranjujejo racionalno izrabljanje virov svetovnega gospodarstva.

### Nujni ukrepi

za odpravo brezposelnosti bi bili zlasti: 1. Sistematična organizacija javnega posredovanja dela, ki bi poslovala hitro in zares smoteno. 2. Z državno pomočjo je treba takoj izvesti in razviti podpiranje in zavarovanje brezposelnih. 3. Javna dela. 4. Mednarodno

Bog, ampak bo povzročil splošni, kulturni, socialni in gospodarski razpad.

**Peta zapoved.** Bog zapoveduje spoštovanje pred življenjem in zdravjem telesa in duše, spoštovanje pred osebnostjo, pred njenimi življenjskimi pogoji, pred njeno kulturo. Prepoveduje vsako poklicno, gospodarsko oškodovanje ali celo uničenje bližnjega s tem, da mu krivično odteguje premoženje ali da ga krivično sili k delu; da potom kapitalističnega gospodarstva kopiči premoženje; da povzroča proletarij; da izkorišča bližnjega na način, ki ogroža njegovo zdravje in življenje; da stiska delo. Kar velja za človeka, velja tudi za narode.

**Šesta zapoved.** Zapoveduje stanovsko čistost. S tem takorekoč Bog ogradi praelično življenjske skupnosti, zakon in družino, s tem vred pa tudi kulturne in družabno-gospodarske dolžnosti zakoncev eden do drugega in staršev do otrok.

Ta zapoved pa obsega tudi prepoved, da bi kdo zapeljeval in silil svojega bližnjega k grehu zoper šesto božjo zapoved s tem, da ga oropa njegove svobode in premoženja (suženjstvo, proletarijacija), da mu zadržuje to, kar potrebuje za zdravo družinsko kulturo, in da ga v tem obenem ovira pri izpolnjevanju zakonskega in družinskega namena.

**Šesta božja zapoved** prepoveduje, da bi kdo takorekoč izrinil ženo iz njenega njej lastnega družinskega in materinskega kulturnega kroga in jo potisnil v javno pridobitno življenje. Skratka, prepoveduje vsako liberalno, kapitalistično in komunistično zrahanje ali uničenje zakonskih in družinskih vezi.

**Sedma zapoved.** Zlasti ta zapoved govori direktno o lastninskem pravu in prepoveduje, da bi ga kdo prekršil s tatvino, ropom, goljufijo, z opeharjenjem, z nemarnostjo, s stiskanjem in izkoriščanjem, z zadrževanjem tega, kar kdo potrebuje za svojo eksistenco. Vse to le zaradi lastnega dobička in kopičenja premoženja.

**Sedma božja zapoved** brani posest, ki je bila pridobljena na pošten način in s poklicnim delom. Brani poklicno delo v njegovi zahtevi, da mu naj pripadajo sadovi njegovega truda, obenem pa tudi vsa gospodarska in pravična sredstva, ki so potrebna za izvrševanje poklicnih dolžnosti. Prepoveduje torej kapitalizem in prisilni komunizem.

**Osma zapoved.** Prepoveduje, da bi kdo oškodoval svojega bližnjega s tem, da navede napačne podatke. To velja tudi glede lastnine in dela. Pod osmo božjo zapoved spada tudi prevara, prikrivanje, reklama, anonimnost, spekulacija itd.

sodelovanje za zaposlitev delavcev. 5. Sodelovanje nacionalnih gospodarstev v svrhu polne skupnosti.

Za delovni čas in plače

pa se delavci in podjetniki niso zedinili. Delavski delagati so zahtevali pravično skrajšanje delovnega časa delovnega dne, odnosno delovnega tedna z ozirom na zvišanje priložnosti industrije, ki je nastalo z izpopolnjenjem produkcijskih metod. Dalje so zahtevali zvišanje delavskih plač v državah, kjer so le-te nezadostne, da se tako onemogoči neznosna konkurenca in zviša kupna moč. Podjetniki so seveda tem zahtevam nasproti zatrdili, da bi to le še povečalo krizo v gospodarstvu in brezposelnost.

Vendar vsi ti lepi predlogi ne bodo milijonom brezposelnih prav nič hasnili, če si ne bo delavstvo samo pomagalo in si pridobilo zadostne plače in primeren delovni čas pa veljavo v službi.

## Krekova mladina.

Jesenice. Občni zbor Krekove družine se bo vršil v soboto 21. februarja t. l. zvečer v prostorih Krekovega prosvetnega doma. Vabljeni vsi tovariši, da se ga udeležijo in pripeljejo tudi druge seboj. Živi!

Trbovlje. Občni zbor Krekove družine, ki se je vršil v nedeljo 8. t. m., je izpadel prav v sijajnem razpoloženju zbrane krščanske rudarske mladine v Trbovljah. Zbralo se je lepo število že starih agilnih borcev, seveda mladcev, ki so se pogovorili o delu za bodočnost. Pravo idejno podlago krščanske miselnosti nam je podal zastopnik centrale tov. Rozman, tajnik kovinarjev.

Zbrani tovariši člani so si izvolili svoj odbor, da bo vodja v boju za uresničenje programa, ki ga je nam zapustil naš pokojni učitelj Evangelist Krek. Konečno se je storil sklep, da se podvzamejo koraki za razširjenje našega strokovnega lista »Delavske pravice«.

Delavski rudarski mladini pa kliče: Pristopaj v naše vrste dela, da se vsposobiš za prave člane človeške družbe, katera danes šepa prav radi tega, ker ni idejno podkovan v znanju prave borbe za obstanek človeštva. Današnjega mamonizma vas mora rešiti le krščanstvo, katero edino je dalo fundament vsemu človeštvu za njegov preporod. — Živi borba resnice in pravice! Krekovec.

Tri knjige dobite, če plačate mesečno 4 (samo štiri) dinarje ali letno 48 dinarjev. Ne smete pa soditi, da bodo knjige zaradi nizke cene slabe. Nasprot-

no so to samo dela svetovnega slovesa: U. Sinclair: Samuelovo iskanje; Selma Lagerlöf: Zgodba o blaznem Gunarju; in Rayment: Nekega dne... — Te knjige lahko dobite za to ceno edino, ako se vpišete v **Krekovo knjižnico**, Ljubljana, Miklošičeva c. 22.

★

**Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani** je v mesecu januarju 2294 obiskovalcem izposodila 5.576 knjig, od teh 649 znanstvenih in 4927 leposlovnih, odnosno 2463 slovenskih, 306 srbohrvatskih, 2766 nemških in 41 drugih knjig. Vpisalo se je 99 novih članov. Dohodki od izposojnine in seznama so znašali 12.389 Din. Napram decembru 1930 l. je promet znatno napredoval.

**Knjižnica Delavske zbornice v Mariboru** je v istem mesecu 1075 obiskovalcem izposodila 1899 knjig, od teh 61 znanstvenih in 1838 leposlovnih, odnosno 588 slovenskih, 1172 nemških, 120 srbohrvatskih in 19 drugih knjig. Novih članov je pristopilo 54. Dohodki od izposojnine so znašali 3.502 Din. Napram decembru 1931 l. je promet napredoval. Delavci in nameščenci, obiskujte knjižnici Delavske zbornice.

★

### Z mrzlo vodo nad lačne.

V jetnišnici v Koronovem na Poljskem je 400 kaznjencev pričelo z izgrebi v protest proti slabi in nezadostni hrani. Jetniške oblasti so poklicale na pomoč ognjegase, ki so s curki ledene vode »nasitili« gladujoče.

**Obsodba.** Svoječasno smo že poročali o nekaterih lekarnarjih, da dajejo članom Okrožnega urada za zavarovanje delavcev slabjša zdravila, kakor so predpisana od zdravnika. Tak slučaj se je zopet pripetil v Litiji. Tamkajšnji lekarnar Brilej je izdal na recept zdravila, ki so vsebovala manj dionina, bismuta in joda, kakor so ga predpisovali recepti in kakor je znašalo plačilo OUZD-ja. Ker je odstopil OUZD celo zadevo sodišču, je bil obsojen lekarnar na teden dni zapora — pogojno na eno leto.

**Poročil se je preteklo nedeljo tov. H. Sotlar**, predsednik strokovne organizacije papirničarjev v D. M. v Polju, z gđc. I. Jelnicar iz Vevč. — Čestitamo!

**Citaj „Delavsko Pravico“!**

## Misli ob gospodarskih krizah

Danes, ko je toliko tisoč delavskih eksistenc, toliko desetisočev in milijonov delavskih družin odvisno od kapitalističnega gospodarstva, nastaja vsak dan bolj pereče vprašanje:

Ali je današnje gospodarstvo, ki se je nagromadilo v rokah nekaterih srečnikov — kapitalistov — v resnici samo vprašanje upravnega odbora, generalnega ravnatelja, oziroma tistih, ki podjetje financirajo?

Danes, ko se brez vsega odpuščajo delavci, ko nihče ne ve in ne more kontrolirati, ali je to v resnici kriza ali samo špekulacija, da se na ta račun znižajo delavske plače; danes, ko to vprašanje pretresa vse večje industrijske države, ko grozi gospodarski polom porušiti in uničiti sadove dela človeških rok; danes, ko so tisoči, milijoni prepuščeni v milost in nemilost — brezdelju — počasnemu hiranju in umiranju, postaja vprašanje gospodarstva narodno, državno, postaja vedno bolj zadeva človeštva.

Zlasti se morajo posvetiti temu vprašanju največji družabni organizmi — države. Vprašanje gospodarstva je v prvi vrsti državni problem. Zakaj trpljenje in borba delovnega ljudstva za vsakdanji kruh postaja z dneva v dan bolj ljuta. Le država je v položaju, da usmeri te boje v pravo smer, v korist nje same in celotne družbe s tem, da prisili vsakogar, zlasti pa bogatejše sloje, da prispevajo na žrtvenik za ozdravitev takih nezdravih odnošajev.

**Koliko jezikov se govori v Evropi?** Mednarodni jezikovni urad v Ženevi je objavil zanimivo statistiko o jezikovni mešanici Evrope, iz katere je razvidno, da govore Evropeci 125 samostojnih jezikov. Na prvem mestu je nemščina, ki jo govori 81 milij. Evropeev na drugem ruščina z nad 70 milij. (azijski Rusi niso všteti), na tretjem mestu angleščina s 47 milij., na četrtem italijanščina z 41 milij., na petem francoščina z 39 milij. govorečih. Na zadnjih mestih se nahajajo že skoraj popolnoma izpodrinjena narečja Bretoncev v Franciji, Baskov v Spaniji in Keltoev na Skotskem. Zadnji v tej vrsti je jezik Mordvinov v severni Rusiji, ki ga govori komaj par tisoč ljudi.

## BREZPOSELNOST.

Izseljeniški komisariat v Zagrebu je naslovil na ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja, odseku za izseljevanje in doseljevanje sledečo vlogo:

Čast mi je javiti ministrstvu, da so rudarske strokovne organizacije v Trbovljah ministrstvo in pristojno bano vino zaprosile, da se reduciranim 600 rudarjem najde zaposlitev v inozemstvu.

Izseljeniški komisariat se je obrnil na Francosko Generalno društvo za imigracijo o možnosti zaposlitve 600 naših rudarjev v Franciji, ker druge države bi za enkrat ne prišle v poštev in ki imajo same brezposelne rudarje. A je na žalost prejel informacije, da je to nemogoče. Francija potrebuje v tem letu samo sezonskih delavcev za obdelovanje sladkorne pese in delavcev za izdelovanje opeke, skupno 4000. Izseliti se morejo le s privoljenjem francoskega generalnega društva za imigracijo.

Iz gori navedenega razloga je nevarno pošiljati organizacijam rudarje v Francijo, Belgijo, Luksemburško, Holandijo in Nemčijo, ker vse te države ne sprejemajo rudarjev. O tem se obveščajo vse strokovne rudarske organizacije in društva za imigracijo.

Nadalje se naš izseljeniški poslanik v Düsseldorfu obrača s prošnjo, da se najde našim v Nemčiji bivajočim državljanom delo v domovini, ker tam je zavlada brezposelnost in so domačini začeli močno gibanje proti tujim delavcem.

Z vprašanjem brezposelnosti se bo bavilo tudi ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje. Proučiti hoče vprašanje brezposelnosti v tujih državah, zlasti pa v onih, kjer so zaposleni naši državljani. V ta namen sklicuje konferenco za 16. februarja t. l. v Beogradu.

**V rudarskih revirjih** se izvrše volitve rudarskih zaupnikov 15. februarja 1931.

**Pravilnik o zaščiti in zavarovanju** poljskih delavcev je izdelalo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje v sporazumu s kmetijskim ministrstvom.

## Prva delavska hranilnica in posojilnica

r. z. z. o. z. v Ljubljani

(Delavska zbornica)

Sprejema hranilne vloge na tekoči račun

Pierre l'Ermitte:

60

## Kako sem ubila svojega otroka

Lolita je začela razkladati svoje načrte. Vse je bila dobro premislila in tako naravnala, da ne bo prevelikih težav: čez poletje bosta ostala v Noirmoutierju in — če bo le prilika — kupila kakšno vilo, ki jih je na otoku dosti in še dokaj čednih... Toda Lolito je najbolj mikala pristava Garennerie, katere lastnik je bil neki pariški duhovnik. Lolita ga je prav dobro poznala, saj jo je bil pred leti pripravil za prvo sv. obhajilo. Sicer najbrž ne bi bil preveč ponosen na svojo učenko, njej pa je to vendar prav prišlo, da mu je laže pisala. Zanj ji kajpada ni bilo — ko bi le prišla na Garennerie, se ga nikdar več ne bi spomnila, kakor župnika Firmina — in samo ena skrb ji je vznemirjala srce: kako bi ga pripravila do tega, da bi jima prodal Garennerie. Oj, Garennerie, kako skrivnostna, a čisto noirmoutirska zemljica! Vedno je sanjala o njej... Kako lepo bi bilo v lastnem domu na obali sinjega Oceana! Z Dominikom bi živela sama zase in popolnoma ločena od šumnega sveta! Okrog hiše rastejo stoletna drevesa, z vrta pa se odpira prelep razgled na bližnjo vasio Vieil, ki je Dominiku tako zelo prišla k srcu!... Grennerie je bila nekoč lepa pristava in so gospodarska poslopja še stala; zato bi lahko redila tudi kakšno kravico, nekaj perutnine in par konjičev za lastno kočijo! Ej, to bi bilo življenje!... Razen tega je tamkaj menda še bela in tiha kapelica, ki se je bo zlasti Dominik močno veselil!...

Lolita, pazite!« ji tašča seže v besedo.

»Ojej, ljuba mamica!« se veselo zasmije mlada žena, »ne bodite vendar tako bojazljivi! Sedaj se nam pač ni treba ničesar več bati.«

»Ljubi moj otrok, človek ni nikdar popolnoma varen!... Nekdo je rekel: »Če si tako srečna, da si ničesar več ne želiš, skrbno pazi, zakaj nesreča je pred vrati!... In poslednjič, ali ne prodajava medvedovega kožuha, ko je medved še v brlogu? Kdo pa ve, ali vama bo oni župnik Garenneriejo sploh voljan prodati?«

»Tudi jaz se bojim, da je ne bo hotel, ker je živ in mrtev na noirmoutirski otok!... Kljub temu, menim, da ga bova že kako pregovorila kot samo v svojih spominih!«

»Bova si poiskala pa kaj drugega. V tujem stanovanju ne maram več biti in učevega govorenja sem tudi že do grla sita!... Najbolje bi bilo, če bi mogla kupiti vsaj kakšno majhno posestvo; potem bi prav lahko našla Dominiku dela in zabave, da ne bo venomer tuhtal in premišljeval in plaval samo v svojih spominih!«

Yholdyjeva gospa radostno objame Lolito, rekoč:

»Vidim, da ste me prav razumeli in da že poznate mojega ubogega sina! Sedaj ste izrekli pravo besedo, s katero je povedano vse. Na vsak način bo treba ukreniti vse, da ga razvedrilo in rešimo vednega premišljevanja.«

»Zato pa pojdeva letošnjo zimo v Italijo.«

»Tako, da, tako!... Dominik je umetnik in vi ste umetnica... Družno se bosta mudila ob istih stvarih in pri tem bo Dominik najlaže pozabil vsako drugo družbo.«

Lolita je takoj začela izvrševati svoje besede. Dominiku je vsak dan našla kakšno delo. Najela sta starega Crepierja, ki naj bi pazil na ribolov in bil zmerom pripravljen, ako bi bilo treba kam iti. Dominik ni še nikdar toliko lazil ob morju, kakor odkar se je bil poročil; sedaj je moral naloviti jastogov, ki si jih je Lolita nenadoma tako zaželela, da se ji ni bilo moči ustavljati. Kar zmislila se je pa hodi Dominik, četudi do Boeufskih pečin!

Drugič jo je prijel zopet kaj drugega.

Hotela je, da si ogledata bližnja posestva. In sta morala iti... Včasih ga je odvelela naravnost na kakšen vendejski pašnik, da bi morda kupila par konj.

Potem je začela strastno zbirati staro pohištvo. Gueriniereški župnik ga je imel prav lepo zbirko; pretaknila sta vse vasi na otoku in zašla celo na kopno.

Vsak teden je prišlo kaj novega, da je bil mladi mož že čisto utrujen. Zadnjo zimo se je bil tako naveličal potovanja, da je najrajši v miru sedel na balkonu »Turkiza« in sam zase sanjari!... Ob nogah mu ležita psa, poleg njega Lolita, on pa gleda v neskončno morško ravan... Kaj hočeš lepšega?...

Svojo Lolitico je ljubil čedalje bolj. Niti trenutka ni mogel živeti brez nje.

»Ko bi ti vedela, ji je večkrat zaupal, kako prazna se mi vidi naša vila, kadar tebe ni doma!«

»Prav rada ti verjamem, preljubi.«

Tedni so jima hiteli ko blisk.

Prišel je julij, njima pa se je še zmerom zdelo kot bi se bila poročila šele včeraj.

Vile so se odpirale druga za drugo. V Gozdu je bilo vedno več otrok, ki so se igrali s sivimi osličji. Po vseh obalah je mrgolelo ljudi v najrazličnejših oblekah. Potniški parnik se je spet zibal v pristanišču.

Dominik se je skoraj vsak večer malo sprehodil po obali Dames. Razume se, da tudi svoje mlade žene ni puščal same doma.

»Lolita, kaj ne pojdeš z menoj?« jo je prijazno vprašal.

»Če želiš...«

»Seveda želim!«

Krenila sta skozi gozdič in hodila po potih, ki sta jih bila že bogve kolikokrat prehodila, pa se jima je vedno in vedno zdelo kot bi ne bila še nikoli hodila po njih. Vso pot sta veselo kramljala in se glasno smehljala kakor otroka, kar sta pravzaprav tudi bila. Dominik se je silno razživel, pripovedoval vesele šale in se radostno smejal kakor nekoč, ko še ni toliko poznal življenja... Vsak, kdor ju je videl tako razigrana, se jima je nehoti nasmehnil... Kdaj pa kdaj sta se oglasila tudi v »Ker-Mimie«, kjer sta si nabrala raznih telesnih dobrot in važnejših novic.

Dominik se ni zmenil za ves svet. Videl je edino Noirmoutier, vse drugo mu je bila deveta briga. Časopisa niti v roke ni vzel, in če mu ne bi bil ujec vsake stvari hitro povedal, sploh ne bi vedel kaj se godi po svetu.

Tako je bilo tudi nekega lepega julijskega večera. Dominik je na balkonu »Turkiza« slikal pečino Cob v zahajajočem solnečju; imel je samo še par potez, da bi bila slika dovršena. Zraven njega je Lolita vezla in pela ono lepo:

Barčica po morju plava,  
drevesa se priklanjajo;  
o, le naprej, o, le naprej,  
dokler je še vetra kej!...